

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **L. S. (S.)**,
o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe
aresztowanie,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 8 sierpnia 2024 r.,
wniosku Sądu Apelacyjnego w Katowicach,
zawartego w postanowieniu z dnia 9 lipca 2024 r., II AKa 341/24,
o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**uwzględnić wniosek i sprawę przekazać do rozpoznania
Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 lipca 2024 r., II AKa 341/24, Sąd Apelacyjny w Katowicach wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie przedmiotowej sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Sąd Apelacyjny podniósł, że jest to sprawa o zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie i znajduje w niej zastosowanie art. 44² k.p.c. w zw. z art. 558 k.p.k. Podkreślił, że – zgodnie z art. 544 § 2b k.p.k. – stroną postępowania, której rolą jest dbanie o zabezpieczenie interesów majątkowych Skarbu Państwa, jest konkretnie organ Sądu właściwego do rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym, tj. Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach. Co więcej, pełnomocnik tej strony jest

jedynym apelującym od wyroku Sądu I instancji, w którym jako tzw. *statio fisci* Skarbu Państwa, czyli organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone przez wnioskodawcę roszczenie, wskazany został Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach. W ocenie Sądu wnioskującego, sędziowie Sądu właściwego do rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym nie mogą podejmować żadnych czynności, gdyż są wyłączeni od rozpoznania sprawy *ex lege*, a jedyną czynnością po wpłynięciu sprawy, i to bardziej o charakterze technicznym niż orzecznictwym, którą należało podjąć, jest wydanie z urzędu postanowienia o przedstawieniu akt sprawy sądowi przełożonemu, w celu przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek jest zasadny. Wypada dostrzec, że w orzecznictwie sporna jest kwestia dopuszczalności stosowania art. 44² k.p.c. w sprawach o odszkodowanie lub zadośćuczynienie w trybie przepisów Rozdziału 58 Kodeksu postępowania karnego. Jednakże w ocenie Sądu Najwyższego w obecnym składzie za podstawę prawną przekazania niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu należało przyjąć art. 37 k.p.k. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2024 r., III KO 117/22; z dnia 25 maja 2023 r., IV KO 36/23; z dnia 10 maja 2023 r., II KO 47/23; z dnia 10 stycznia 2023 r., II KO 10/23).

Za podjętym rozstrzygnięciem przemawia wzgląd na dobro wymiaru sprawiedliwości. W orzecznictwie podnosi się, że zewnętrzny wizerunek funkcjonowania sądów wymaga, aby unikać wszelkich sytuacji mogących stwarzać zagrożenie formułowania racjonalnych opinii, że nie tylko względy merytoryczne decydują o sposobie rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2013 r., II KO 23/13; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2018 r., III KO 41/18). Toteż należy uwzględnić wniosek o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli zachodzą uzasadnione podejrzenia, że postronny, ale i obiektywny obserwator określonego postępowania sądowego mógłby powziąć uzasadnione wątpliwości co do możliwości bezstronnego rozpoznania sprawy w sądzie pierwotnie właściwym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2021 r., IV KO 33/21).

Zgodnie z art. 554 § 2a k.p.k. stroną postępowania o zadośćuczynienie jest m.in. Skarb Państwa. W tej sprawie organem reprezentującym Skarb Państwa jest Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach (art. 554 § 2b k.p.k.). Sąd I instancji zasądził od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach – na rzecz wnioskodawcy L. S. kwotę 50.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się wyroku tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, wynikłą ze stosowania względem niego niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, a w pozostałym zakresie wniosek oddalił. To pełnomocnik Prezesa Sądu Apelacyjnego, jako jedyny, wniósł apelację od wyroku Sądu I instancji, tym samym stał się podmiotem inicjującym postępowanie odwoławcze. W sytuacji, w której sędziowie Sądu Apelacyjnego w Katowicach rozpoznawaliby środek odwoławczy wniesiony w imieniu i na rzecz Prezesa ich Sądu, sprawującego wewnętrzny nadzór administracyjny w tym Sądzie, u postronnego obserwatora mogłyby powstać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności i obiektywizmu Sądu właściwego. Ponadto, gdy sąd miejscowo właściwy miałby wydać orzeczenie, którego treścią jest bezpośrednio zainteresowany prezes tego sądu, jest wysoce prawdopodobne, że pozostawienie sprawy w kognicji tego sądu prowadziłoby do pojawienia się, mających cechę racjonalności, głosów, podających w wątpliwość zdolność tego sądu do bezstronnego i obiektywnego rozpoznania sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2022 r., IV KO 18/22).

W ocenie Sądu Najwyższego nie ma przeszkód, aby ta sprawa została rozpoznana przez Sąd Apelacyjny w Krakowie.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.I.]

[ał]

